

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

02 octombrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Vladimir Timofti,
Judecători – Anatolie Țurcan, Nadejda Toma, Elena Cobzac și Victor Boico,

juducând, în lipsa părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2018, în cauza penală în privința lui

Cebotari Vadim xxxxx, născut la xxxxx, originar și domiciliat în xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 04.07.2017 - 04.01.2018;

Instanță de apel: 02.03.2018 - 20.03.2018;

Instanță de recurs: 30.05.2018 - 02.10.2018.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău sediul Buiucani din 04 ianuarie 2018, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ Cod de procedură penală*, Cebotari Vadim a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.217 alin.(4) lit. b) Cod penal, la 1 an închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de circulația substanțelor narcotice și medicamentoase pe termen de 2 ani, iar potrivit art.90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii a fost suspendată condiționat pentru perioada de probațiune de 1 an.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat în fapt că, Cebotari Vadim în circumstanțe nestabilite de organul de urmărire penală a procurat analog a substanțelor narcotice, pentru consum propriu, fără scop de înstrăinare, pe care l-a păstrat la domiciliul său, xxxxx până la data de 22 mai 2017, când în cadrul percheziției efectuate de către colaboratorii MAI, substanțele narcotice au fost depistate și ridicate de la dânsul, iar ulterior prin raportul de expertiză nr.34/12/1-R-3324 din 21 iunie 2017 masa vegetală uscată și mărunțită de culoare violet-galbenă cu greutatea 0,882 gr. și depunerea de culoare cafenie de pe un fragment de butelie și două capace din staniol cu greutatea 0,174 gr., ridicate din apartamentul lui Cebotari Vadim în cadrul percheziției, au fost identificate ca canabinoidul sintetic MDMB(N)-2201-(C20H28FN3O3), analog al substanței stupefiante AB-PINACA-CHM, care în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr.79 din 23 ianuarie 2006 privind aprobarea Listei substanțelor narcotice, psihotrope și a plantelor care conțin astfel de substanțe, depistate în trafic ilicit, precum și cantitățile acestora, cu modificările aprobate prin Hotărârea Guvernului nr.103 din 27 februarie 2017, constituie proporții deosebit de mari.

3. Procurorul a contestat cu apel sentința, solicitând casarea parțială a acesteia, în partea stabilirii pedepsei, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care lui Cebotari Vadim să fie aplicată pedeapsa 2 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de circulația substanțelor narcotice și medicamentoase pe termen de 4 ani.

În motivarea cerințelor sale procurorul a invocat că, prima instanță la stabilirea pedepsei inculpatului nu a ținut cont de scopul pedepsei penale care primordial trebuie să restabilească echitatea socială și să prevină săvârșirea de noi infracțiuni atât din partea condamnatului, cât și a altor persoane. Aplicarea unei pedepse cu suspendarea condiționată îl va favoriza pe inculpat să săvârșească pe viitor acțiuni similare, iar de către alte persoane va fi apreciată ca o atitudine tolerantă din partea statului a comportamentului prejudiciabil și va diminua încrederea societății în eficacitatea și echitatea sistemului de justiție.

Astfel, acuzatorul de stat a insistat că, prima instanță a deviat de la politica punitivă a statului în cazul infracțiunilor de circulație ilegală a drogurilor, etnobotanicelor sau analogii acestora, inclusiv și de la prevederile Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție nr.8 din 11 noiembrie 2013 „Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale”.

Mai mult, prin prisma prevederilor art.16 alin.(5) Cod penal, infracțiunea prevăzută la lit. b) alin.(4) art.217 Cod penal, este una gravă, iar autorul infracțiunii este pasibil a fi supus unei pedepse de până la 6 ani închisoare, infracțiunea fiind săvârșită cu intenție, inculpatul nu a considerat necesar de a divulga persoanele de la care a procurat sau a preluat substanțele narcotice, dar a recunoscut fapta imputată cu scopul de a-și ameliora situația.

În opinia procurorului, corectarea și reeducarea inculpatului poate avea loc numai în condiții privative de libertate, or, în cadrul examinării cauzei nu au fost stabilite careva motive care ar concluziona că nu este rațional ca inculpatului Cebotari Vadim să-i fie aplicată pedeapsa cu executare.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2018, a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a indicat că, prima instanță la stabilirea pedepsei inculpatului a ținut cont de caracterul și gradul de pericol social al faptei săvârșite, personalitatea inculpatului, circumstanțele agravante și atenuante, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Instanța a apreciat critic argumentele apelantului, precum că prima instanță a aplicat lui Cebotari Vadim o pedeapsă prea blândă, care nu-și va atinge scopul de corectare și reeducare a vinovatului, apreciindu-le ca nefondate, deoarece prima instanță a reținut faptul, că Cebotari Vadim și-a recunoscut vina integral, atât în cadrul urmăririi penale, cât și în cadrul cercetării judecătorești, cauza fiind examinată în procedura simplificată, prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, căindu-se sincer de cele comise, de prevederile art.16 alin.(4) Cod penal, conform căruia infracțiunea săvârșită de către Cebotari Vadim, în funcție de caracterul și gradul prejudiciabil, se atribuie la categoria infracțiunilor grave, care se pedepsește cu închisoare de la 1 la 6 ani, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe termen de la 2 la 5 ani.

Astfel, pedeapsa aplicată lui Cebotari Vadim a fost stabilită cu aplicarea

art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, respectiv limitele de pedeapsă pentru infracțiunea prevăzută de art.217 alin.(4) lit. b) Cod penal, fiind de la 7 luni la 4 ani.

Reieșind din totalitatea circumstanțelor stabilite, ținând cont de scopul pedepsei penale îndreptate spre restabilirea echității sociale, corectarea inculpatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea inculpatului, cât și a altor persoane, lipsa circumstanțelor agravante și a antecedentelor penale, instanța de apel a conchis că, prima instanță corect a considerat că inculpatului urmează a fi aplicată pedeapsa închisorii pe termen de 1 an, cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate ce țin de circulația substanțelor narcotice și medicamentoase pe termen de 2 ani, cu suspendarea condiționată a executării pedepsei închisorii pentru perioada de probațiune de 1 an.

De asemenea, cu referire la argumentele acuzatorului de stat, precum că pedeapsa penală stabilită lui Cebotari Vadim este nejustificată și nu corespunde gravității faptelor imputate și circumstanțelor cazului, inclusiv în coroborare cu personalitatea celui vinovat și comportamentului acestuia, instanța de apel le-a respins ca fiind nefondate, reiterând că prima instanță a luat în considerare caracterul și gradul de pericol social al crimei comise, personalitatea inculpatului, circumstanțele atenuante și lipsa celor agravante răspunderii prevăzute de legislația penală, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, concluzionând întemeiat asupra faptului, că sentința de condamnare, în prezenta cauză penală, va avea un efect preventiv serios atât pentru inculpat, cât și pentru alte persoane predispuse la comiterea unor astfel de infracțiuni și va constitui o garanție și o asigurare că drepturile și libertățile consfințite în Constituția Republicii Moldova și alte legi sunt apărate, iar violarea lor este contracarată și pedepsită.

La caz, suspendarea executării pedepsei inculpatului pentru perioada de probațiune de 1 an s-a dispus de către prima instanță condiționat, cu impunerea față de inculpat a unor restricții și obligații, conform prevederilor art.90 Cod penal.

În contextul dat, argumentele apelantului că prin aplicarea inculpatului Cebotari Vadim a unei pedepse cu suspendare condiționată a executării pedepsei pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la art.217 alin.(4) lit. b) Cod penal, instanța de judecată a deschis calea către un precedent judiciar greșit, pasibil a fi preluat/citat de către instanțele naționale de același nivel, au fost respinse ca neîntemeiate, or instanța a stabilit pedeapsa inculpatului respectând criteriile generale de individualizare a pedepsei conform prevederilor art.75 Cod penal, mai mult, pedeapsa se aplică individual în funcție de persoană și situația concretă stabilită în cauză.

5. Procurorul, în temeiul pct.6), 10) alin.(1) art. 427 Cod de procedură penală, a contestat cu recurs decizia, solicitând casarea acesteia, cu remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, instanța de apel la stabilirea pedepsei a ignorat prevederile art.art.61, 75 Cod penal, or, pronunțând o decizie de condamnare la pedeapsă cu suspendarea condiționată a executării pentru comiterea unei infracțiuni cu un grad prejudiciabil sporit, fiind periclitată ordinea de drept, nu a fost atins scopul principal și anume prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni de către inculpat, precum și de către alte persoane și restabilirea echității sociale.

Dispoziția art.90 Cod penal obligă instanța de judecată să indice expres în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei, care nici nu este motivat de către instanță, care s-a limitat doar la enumerarea

circumstanțelor care le consideră atenuante.

Totodată, instanța de apel făcând trimitere la prevederile art.61 Cod penal, nu s-a referit la argumentele care au servit la aplicarea acestor temeuri, ignorând prevederile art.384 alin.(3) Cod de procedură penală.

Instanța de apel justificat a apreciat circumstanțele, însă pedeapsa stabilită nu a fost apreciată în coroborare cu fapta comisă și consecințele acesteia, fără a se ține cont de caracterul și gradul de pericol social al infracțiunii săvârșite, or, circumstanțele comiterii infracțiunii și comportamentul inculpatului denotă că cel mai eficient mijloc de corectare a acestuia este pedeapsa închisorii cu executarea reală.

6. Judecând recursul declarat în baza materialelor dosarului și în raport cu motivele invocate, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art.435 alin.(2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța admite recursul, casează parțial hotărârea atacată, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre, dacă nu se agravează situația condamnatului.

În conformitate cu prevederile art.414-417 Cod de procedură penală, instanța de apel, urma să soluționeze paralel cu starea de fapt și chestiunile de drept, inclusiv: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal, au fost corect aplicate.

Potrivit art.427 alin.(1) pct.10) Cod de procedură penală, o hotărâre a instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara eroarea de drept în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Cu referire la cele ce preced, Colegiul penal lărgit consideră că instanțele de fond greșit și-au motivat soluția privind individualizarea executării pedepsei în privința inculpatului și nu au pătruns în esența problemei de fapt și de drept, eronat aplicând în privința inculpatului dispoziția art.90 Cod penal.

Discordanța între cele reținute de instanțe și conținutul real al circumstanțelor cauzei, precum și ignorarea unor aspecte evidente, au avut drept consecință pronunțarea unei concluzii premature și greșit motivate în privința aplicării pedepsei cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

În acest context, instanța de recurs amintește că, potrivit prevederilor art.75 Cod penal, prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele stabilite de lege de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte.

Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Luând ca bază aceste prevederi ale legii penale și soluționând chestiunea cu privire la vinovăția inculpatului, de jure și de facto, instanța de judecată urmează să constate dacă s-au confirmat sau nu temeurile prevăzute de legea penală pentru a-l supune pe inculpat răspunderii penale și decide asupra cuantumului pedepsei care urmează a i se stabili acestuia.

Pedeapsa aplicată infractorului trebuie să fie echitabilă, legală și individualizată

corect, capabilă să restabilească echitatea socială și să realizeze scopurile legii penale și pedepsei penale, prevăzute de art.61 Cod penal, în strictă conformitate cu dispozițiile părții generale a Codului penal și în limitele fixate în partea specială.

Aplicarea unei pedepse inechitabile poate avea drept consecință violarea drepturilor omului protejate de Convenția Europeană.

Colegiul penal remarcă aici că, principalele elemente de care judecătorul (sau completul de judecată), trebuie să țină seama de fiecare dată când soluționează cauza penală și când alege categoria de pedeapsă conform normelor generale prevăzute în art.art.62-71 Cod penal, sunt termenul și mărimea acesteia conform limitelor fixate în articolul respectiv al Părții speciale a Codului penal.

Limitele pedepsei, prevăzute în partea specială, sunt determinate de încadrarea juridică a faptei și reflectă gravitatea infracțiunii săvârșite.

Gravitatea acesteia constă în modul și mijloacele de săvârșire a faptei, de scopul urmărit de împrejurările în care fapta a fost săvârșită, de urmările produse sau care urmau a se produce.

Termenul pedepsei, în afară de gravitatea infracțiunii săvârșite, se stabilește având în vedere persoana celui vinovat, care include date privind gradul de dezvoltare psihică, situația materială, familială sau socială, prezența sau lipsa antecedentelor penale, comportamentul inculpatului până sau după săvârșirea infracțiunii.

Aceste criterii generale și speciale privind individualizarea pedepsei sau valorificat anume în această ordine, fiind stabilit inculpatului termenul de pedeapsă, prevăzut de art.217 alin.(4) lit. b) Cod penal.

Ulterior, după individualizarea pedepsei și stabilirea duratei și cuantumului acesteia, în cazul stabilirii pedepsei închisorii, continuă operațiunea de individualizare, dar sub aspectul de executare a pedepsei deja stabilite, prin numirea tipului de penitenciar și soluționarea chestiunii dacă pedeapsa stabilită inculpatului trebuie să fie executată real ori, sub raportul personalității acestuia de a se corecta și reeduca, poate fi formulată concluzia că scopul pedepsei se poate atinge și prin aplicarea suspendării executării pedepsei în privința vinovatului pe o perioadă de probațiune stabilit de instanța de judecată.

Pe cale de consecință, raportat la considerentele expuse supra, Colegiul penal remarcă că aplicarea prevederilor art.90 Cod penal – suspendarea condiționată a executării pedepsei, nu reprezintă o categorie aparte de pedeapsă, ci o măsură oferită persoanei prin lege de a demonstra că infracțiunea săvârșită de ea este un incident în viața acesteia.

Prin urmare, în sensul legii, în afară de motivele care au servit temei pentru stabilirea pedepsei principale, instanța trebuie să dea o motivare suplimentară, din care considerente a concluzionat că inculpatul nu este rațional să execute real termenul pedepsei stabilite.

Analizând condițiile în care poate fi acordată suspendarea executării pedepsei, rezultă că aceasta nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanței de judecată, care este liberă să aprecieze dacă este sau nu cazul să o acorde.

La caz, din actele dosarului se constată că inculpatul a săvârșit o infracțiune gravă, cu un grad prejudiciabil sporit, prin ce a fost periclitată ordinea de drept.

Conform art.90 alin.(1) Cod penal, la stabilirea pedepsei închisorii pe termen de cel mult 5 ani pentru infracțiunile săvârșite cu intenție și de cel mult 7 ani pentru infracțiunile săvârșite din imprudență, instanța de judecată, ținând cont de

circumstanțele cauzei și de persoana celui vinovat, poate ajunge la concluzia că nu este rațional ca acesta să execute pedeapsa stabilită și poate dispune suspendarea condiționată a executării pedepsei aplicate vinovatului, indicând numai decît în hotărâre motivele condamnării cu suspendare condiționată a executării pedepsei și perioada de probațiune.

În speță, reieșind din soluția adoptată de instanța de apel, se constată că la stabilirea și aplicarea pedepsei în privința inculpatului, instanța nu a avut în vedere scopul și criteriile de individualizare a acesteia, prevăzute de art. art. 61, 75 Cod penal, nu a ținut seama de circumstanțele reale ale cauzei, circumstanțe care fiind analizate, per ansamblu, nu permit instanței stabilirea unei pedepse cu suspendarea condiționată a executării acesteia.

Astfel, instanța de recurs apreciază că modalitatea de executare aleasă și cuantumul pedepsei stabilite inculpatului, nu este în acord cu principiul proporționalității având în vedere fapta săvârșită și urmările produse.

Mai mult, Colegiul lărgit amintește că raționamentul de aplicare a prevederilor art. 90 Cod penal, are la origine persoana și comportamentul acesteia pînă la săvârșirea infracțiunii, atitudinea și modul de manifestare a infractorului în fazele de urmărire penală și de judecare a cauzei față de infracțiune, cum vinovatul își apreciază fapta social periculoasă încă de la momentul descoperirii ei cum ar fi: conduita bună a infractorului; stăruința depusă pentru a înlătura rezultatul infracțiunii sau pentru a repara paguba pricinuită, comportarea sinceră în cursul procesului, ceea ce în cauza deferită judecării nu se constată.

Stabilirea duratei ori a cuantumului pedepsei de către instanța de judecată, într-un caz concret, se face în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite și cu pericolozitatea infractorului, care se evaluează după următoarele criterii:

- împrejurările și modul de săvârșire a infracțiunii, precum și mijloacele folosite;

- starea de pericol creată pentru valoarea ocrotită;

- natura și gravitatea rezultatului produs sau a altor consecințe ale infracțiunii;

- motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit;

- conduita după săvârșirea faptei și în cursul procesului penal;

- nivelul de educație, vârsta, starea de sănătate, situația familială și socială etc.

La caz, așa cum rezultă din textul deciziei instanței de apel, aceasta a motivat dispunerea suspendării condiționate a executării pedepsei aplicate inculpatului menționând că inculpatul se poate îndrepta fără a executa real pedeapsa închisorii, ceea ce se consideră de către instanța de recurs drept o concluzie eronată, care nu poate fi menținută.

Instanța de recurs, găsește întemeiate motivele recursului declarat de procuror și constată că, concluziile instanțelor de fond, precum că, corijarea inculpatului este posibilă prin aplicarea prevederilor art. 90 Cod penal, suspendarea condiționată a pedepsei, a fost greșită și neîntemeiată.

Prin urmare, rejudecând cauza, instanța de recurs conchide că în privința lui Cebotari Vadim, care a fost condamnat în baza art. 217 alin. (4) lit. b) Cod penal, la 1 an închisoare, urmează a i se stabili executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal.

Colegiul penal menționează că excluderea aplicării prevederilor art. 90 Cod penal, în raport cu soluția prevăzută la art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură

penală, nu poate fi considerată o agravare a situației acestuia.

Or, ca agravare a situației condamnatului se înțeleg situațiile de schimbare a soluției din achitare în condamnare, de încadrare juridică la o infracțiune mai gravă, sau un alt alineat nou, de înlocuire a sancțiunii cum ar fi a măsurii educative în pedeapsă prevăzută de sancțiune, din amendă în închisoare, prin mărirea cuantumului aceleiași pedepse ori adăugarea la pedeapsa principală a pedepsei complementare, de aplicarea unor măsuri de siguranță la care nu fusese inițial condamnat, de reținere a stării de recidivă, a concursului de infracțiuni în loc de infracțiune continuă; situații de învinuire care esențial, după circumstanțele reale, diferă de cea de la început ori orice altă modificare a învinuirii, care afectează dreptul inculpatului la apărare.

Față de cele ce preced, Colegiul penal lărgit conchide că recursul declarat de procuror urmează a fi admis, casate parțial sentința primei instanțe și decizia instanței de apel, în partea stabilirii pedepsei, cu excluderea aplicării prevederilor art.90 Cod penal, în privința lui Cebotari Pavel.

7. În conformitate cu art.435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Sâli Radu, casează parțial sentința Judecătorei Chișinău sediul Buiucani din 04 ianuarie 2018 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2018, în partea aplicării prevederilor art.90 Cod penal, în cauza penală în privința lui *Cebotari Vadim xxxxx*, rejudecă cauza și pronunță o nouă hotărâre în această parte, prin care:

Cebotari Vadim xxxxx se consideră condamnat în baza art.217 alin.(4) lit. b) Cod penal, la 1 (unu) an închisoare, cu executarea în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții ce țin de circulația substanțelor narcotice și medicamentoase pe termen de 2 (doi) ani.

Termenul de executare a pedepsei lui *Cebotari Vadim xxxxx* urmează a fi calculat din momentul reținerii acestuia.

În rest celelalte dispoziții ale deciziei atacate se mențin.

Decizia este irevocabilă, pronunță integral la 01 noiembrie 2018.

Președinte

Vladimir Timofti

Judecători

Anatolie Țurcan

Nadejda Toma

Elena Cobzac

Victor Boico